

LLUÍS MASRIERA

1872 - 1928

- Un dels joiers més importants de Catalunya.
- Rescatarà la tècnica de l'esmalt transúcid.

LES PRIMERES AVANTGUARDES

Final s.XIX. → 2ª Revolució Industrial

→ Imperialisme, Anglaterra i França (Europa conquesta Àfrica per:

- Augment població
- Interessos polítics, estratègics i econòmics (controlar comerç)
- Racisme → Missió civilitzadora, aculturització

→ Marxisme i Anarquisme (comunisme) → Revolució Russa

1905. Revolta a Rússia. Diumenge sagnant

1909. 1r Manifest futurista. Marinetti

1917. Revolució Obrera (octubre)

1914-1918. La I Guerra Mundial

- EUA creix (1ª potència econòmica mundial), American Way of Life, Societat de consum. Feliços anys 20 → espectacles de massa
- Europa arruinada.
- Propaganda
- Moviments sufragistes (mà d'obra femenina)

1918. 1r Manifest dadadista. Tristan Tzara.

1922. Marxa sobre Roma → Mussolini pren el poder

1924. 1r Manifest surrealista. André Breton.

1929. Gran Depressió (Crisi econòmica, augment atur, misèria)

- Sobreproducció
- Especulació borsària

1933. Hitler guanya les eleccions (superioritat raça ària, expansió militar, autarquia¹ econòmica)

¹ autarquia: quan un país es tanca econòmicament. Sobreviure a través de recursos propis del país.

1936-1939. Guerra Civil Espanyola. Franco al poder a Espanya.

1939-1945. Segona Guerra Mundial → 70 milions de morts. *Holocaust*.

1945. Bomba atòmica d'Hiroshima i Nagasaki

A partir de l'Impressionisme alguna cosa ha canviat, **apareix una nova visió de la realitat**.

CONTEXT:

1r Guerra Mundial (1914-1918):

- Nou paper de la dona
- Caiguda grans imperis (Rússia, Alemanys i Àustria-Hongria)
- Remodelació de les fronteres europees
- Gran nombre de baixes
- Arribada de les idees marxistes al poder
- Ascens dels EUA com a potència politicomilitar

Feliços anys 20

Crac del 29

Gran Depressió

Feixisme a Itàlia

Nazisme a Alemanya Holocaust

2ª Guerra Mundial (1939-1945)

Guerra Civil Espanyola (1936-1939)

INOVACIONS CIENTÍFIQUES

- ❖ Desenvolupament fotografia
- ❖ Avenços en el món de l'òptica (microscopis, telescopis, fotos aèries,...)
- ❖ Teoria de la relativitat d'Einstein (espai-temps variables)
- ❖ Teories sobre el subconscient de Freud que revelen que els actes de les persones estan vinculats a la seva sexualitat.

Es qüestionen els paradigmes de l'art: **la realitat** deixa de ser una finalitat, noves temàtiques.

Avantguardes → veuen l'art primitiu (màscares africanes...). Una alternativa a l'art europeu que troben incapaç d'innovar.

→ A través d'exposicions i museus de l'art africà i d'Oceania, nova forma d'interpretar la realitat.

París serà la capital artística fins el 1945

principi s.XX fins el 1945 (acabant 2ª G.M)

- Les innovacions succeeixen a un ritme vertiginós en tots els aspectes de la vida (econòmic, científic, polític, societat i ideològic).
- L'art esdevé un reflex d'aquest món.
- Tots els artistes compartiran el principi de “no imitació del passat ni de la naturalesa”.
- Parteixen de les experiències dels Postimpressionistes: Cézanne (cubisme), Gauguin (fauvisme), Van Gogh (expressionisme), Toulouse Lautrec...
- Ruptura radical amb les premisses de l'art anterior, no només a nivell temàtic, sinó també formal.

Arquitectura

Moviment modern.

- La Renovació arquitectònica es va produir després de la 1ªG.M. Fins aleshores van perviure l'eclecticisme i el Modernisme (decoració molt marcada).
- Anys 20. Moviment modern, funcionalisme, racionalisme o estil internacional.
- Arquitectura funcional, sense ornaments, higiènic (il·luminació, ventilació...).

ANTECEDENTS:

- **Sullivan**. Escola de Chicago “*La forma segueix la funció*”, autor magatzems Carson.
- **Adolf Loos**, arquitecte austríac que el 1908 va publicar l'article “Ornament i delictes”, que reivindica una arquitectura pura, funcional i sense ornaments.

CARACTERÍSTIQUES Moviment Modern:

- Integra totes les innovacions tècniques del s.XIX. Nous materials (vidre, ferro i acer) i va afegir el formigó armat.
- L'estructura es va reduir a pilars de formigó o de metall molt prims. Mur cortina (element de tancament).
Planta lliure → espai interior.
- Funció sobre estètica
- RESULTAT: Arquitectura racional i sense ornaments.
reivindica línies rectes i aparença natural dels materials.

WALTER GROPIUS

(1883-1969)

Fundador BAUHAUS(1925-1926), escola d'art i arquitectura alemanya

Context cultural:

- Europa d'entreguerres
- Inestabilitat política i social

- Entrada nazisme, emigren EEUU

Estètica:

- Funcionalisme → la forma segueix la funció
- Menys és més
- Fusió d'art i disseny

Influències:

Indústria i tecnologia, cubisme, art abstracte.

Tipologia:

- Disseny de moble
- Tèxtil
- Llums
- Influirà en l'arquitectura racionalista posterior

MIES VAN DER ROHE

(1886-1969)

"Pavelló d'Alemanya", Barcelona 1929

Conjunt disposat sobre un pedestal, amb dos estanys i dues construccions cobertes rectangulars. L'estructura de suport està formada per 8 pilars cruciformes d'acer, sobre els quals descansa una llosana de formigó armat.

Parets exteriors de vidre interior sense portes ni finestres, només amb parets divisòries que defineixen ambients oberts i intercomunicats.

Parets de marbre i ònix, sòcol amb rajoles de travertí.

LE CORBUSIER

(1887-1965)

"Villa Savoia" Poissy, França

La seva obra es basa en 5 punts bàsics:

- Volum prismàtic elevat sobre pilotis: columnes de formigó armat que sostenen l'edifici i aïllen del sòl, substituint els murs de càrrega.
- Finestra continua que il·lumina tot l'interior
- Planta lliure
- Façana lliure
- Teulada plana amb terrassa-jardí

Formes pures essencials: quadrat, cub i cilindre.

ARQUITECTURA ORGÀNICA:

Variant del Moviment Modern. Comparteixen algunes característiques, més:

- Integració de l'edifici en la naturalesa que l'envolta.
- Relació harmònica entre la funció i l'entorn
- Ús de materials naturals
- Ús de formigó armat que dona llibertat per jugar amb formes i gravetat
- Estructures més horitzontals (integrant-nos a l'horitzó-natural) i no tant verticals
- Posa èmfasi en la sensibilitat, tant de l'arquitecte com de l'usuari de l'edifici.

ARQUITECTURA FUNCIONAL de caràcter ORGÀNIC

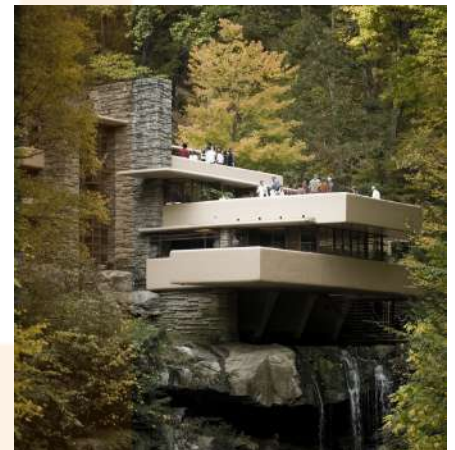
FRANK LLOYD WRIGHT

(1867-1959)

- Deixeble de Sullivan (Escola de Chicago)
- Considera els edificis racionalistes freds i mancats de sensibilitat
- Vol defugir de les aglomeracions urbanes
- Proposa una arquitectura on l'home és el punt de partida
- Integració de l'edifici a la naturalesa
- Edificis en funció de les sensacions: valoració del calor, de les textures...

“*Casa Kaufmann*”, Pennsilvània. 1936 - 1937

- Construïda sobre una elevació de la que brolla una cascada
- Composició geomètrica: plans horitzontals (formigó armat) de les terrasses i plans verticals (pedra) dels murs i xemeneia. Disposades en tres pisos.
- La naturalesa es fon amb l'edifici.
- Ús de materials naturals
- Planta lliure
- Conjuga ECOLOGIA i PROGRÉS

“*Museu Guggenheim*” de Nova York, 1937

ARQUITECTURA D'AVANTGUARDA:

També es van fer edificis que pretenien recrear les estètiques pictòriques de l'època.

Destaca el NEOPLASTICISME holandès, molt similar al funcionalisme. Formes simples, ús de formes geomètriques clares i rectilínies, colors blancs i grisos amb detalls grocs, blaus i /o vermells.

“Casa Schröder”, Gerrit Rietveld (Utrecht, Alemanya). 1924

Cadira vermella i blava, G. Rietveld.

CARTELLS D'AVANTGUARDA

CASSANDRE

1901-1968

“el cartell no és pintura ni decorat teatral, el cartell transmet un missatge o informació”

- Considerat el pare del cartell modern dins l'Art Deco
- 1923. Cartell per una fàbrica de mobles.
- Anys 30 es trasllada als EUA, treballa amb grans empreses
- Considerava que el cartell havia de ser impactant i cridar l'atenció (mitjà de comunicació precís i directe)
- Sintetitzava idees i imatges directes

Elements cubistes (abstracció geomètrica sense ornament) i futuristes (modernitat, màquines).

“L'Intransigent”, 1925. (2n cartell per un diari francès)

Característiques cartell Decó:

- Formes arrodonides
- Abstracció geomètriques Temàtica: fàbriques, màquines, velocitat...
- Ús aerògraf en l'aplicació del color
- Tipografia aerodinàmica
- Perspectives molt exagerades: contrapicats, zenitals.

“Dubonnet” 1932

Famós cartell per una marca aperitiu molt popular, compostat per fotograma. Fou escampat de forma estratègica pels carrers i metro de París.

Cartells en guerra: eina de propaganda política:

PRIMERA GUERRA MUNDIAL

Campanya publicitària per recaptar diners, soldats, estimular producció i mostrar les atrocitats del bàndol contrari.

Durant la guerra es van emetre més de 10.000 cartells, la majoria, dels EUA.

→ Montgomery flagg

→ Alfred Leete

LA REVOLUCIÓ RUSSA

- Ús de fotomuntatge
- Ús del vermell en al·lusió al comunisme
- Presència d'elements industrials
- Composicions dinàmiques, és de diagonals
- Intenta expressar el punt de vista de la classe treballadora
 - Dimitri Moor. T'has allistat com a voluntari?

GUERRA CIVIL ESPANYOLA

CARLES FONTSERÈ

1916-2007

Fou una arma al servei de la causa republicana

Inspirat en el cartellisme soviètic.

Durant la guerra, Fontserè va formar part del Comissari de Propaganda de la Generalitat, fent cartells d'ideari republicà.

Després de la guerra es va exiliar a França, Mèxic i Nova York, on va treballar a Hollywood com a fotògraf.

El 1973 es va instal·lar a Porqueres.

MOBILIARI:

ART DÉCO:

Anys 20 i 30.

Uneix tradició (reinterpretació de l'Art Nouveau finals s.XIX)

+

Modernitat (llenguatge avantguardista)

+

Nous materials (plàstics, resina sintètica, pell de serp...)

Formes geomètriques, funcionals, confortables i amb decoració sòbria.

Formes arrodonides i disseny aerodinàmics.

Introducció de nous materials: plàstics, resina sintètica, pell de serps o peixos exòtics, fustes de països llunyans.

“Taula de PAUL IRIBE”, 1912

Context:

Entre anys 20 i 30 → comença a França es trasllada a Nova York.

Aquest període reflecteix:

- Optimisme (després de la guerra)
- Prosperitat EUA

Feliços anys 20. Bona economia. Capitalisme Fins crack 29

Característiques:

- ❖ Heterogeni i eclèctic amb moltes influències
 - Cultures diverses de tot el món
 - De diferents moviments artístics s.XIX-XX
 - Context sociocultural econòmic de l'època
- ❖ Un crit a la vida (generació perduda) i a les ganes de viure → volen oblidar el passat
- ❖ Època del jazz i el glamour
- ❖ Ús d'innovacions de l'època: aviació moderna, il·luminació elèctrica (neons), gratacels
- ❖ Nous materials: acer, alumini, pells d'animals

Influències:

→ Cultures diverses:

(art egipci, azteca, xinès, japonès, mesopotàmic, antiga grècia)

→ Jazz - art Déco

- retroalimentació
- s'emmarca en ambients de jazz

→ Diferents moviments artístics

- fragmentació del cubisme (figures geomètriques)
- Constructivisme
- Futurisme italià
- Art Nouveau
- Escola racionalista Bauhaus

Característiques:

- Elegant, funcional, modern. Línies elegants i equilibrades
- Fusió: tradició i MODERNITAT
- Ús de geometria, però sense abandonar les corbes
- Es vol retornar a la puresa de les formes i el seu refinament
- Simplicitat visual
- Abandó de l'efecte orgànic de principis del segle per assolir unes formes més rígides i més sofisticades
- Influenciat pels plantejaments d'Adolf Loos o el Sezessionstil vienès
- Concepció de l'obra d'art total equilibrada i racional
- Objectius: funcionalitat i confort

Aquest estil s'emmarca dins:

l'arquitectura, interiorisme, mobiliari, joies, pintura, etc.

Per tot la societat.

DE STIJL:

Paral·lel a l'art Déco, però de caire més rupturista.

Deriva de les pintures Neoplasticisme de Mondrian.

Estructures racionals basades en formes geomètriques, prescindint de l'ornamentació.

"Cadira vermella i blava" de RIETVELD (1918)

1917 es publica la revista De Stijl.

→ Volen acostar l'experiència estètica als usos quotidians

→ Ús de formes pures per cercar una estètica universal

FUNCIONALITAT + NOVA ESTÈTICA + ART DE L'OBJECTE QUOTIDIÀ

→ Creació d'un bell - nou

→ Màxima simplicitat → Redueix el moble, línies essencials

→ Puresa racional, lliure d'ornaments. Colors plans.

BAUHAUS

(Casa de la construcció). Tendències comunistes de Walter Gropius

1919 a Weimar

1935 a Dessau

1932 a Berlín, per Mies Van der Rohe, tancada pels nazis.

- Va potenciar uns dissenys nous i innovadors, de caire funcional i sobri. Vinculat al De Stijl.
- Les seves produccions han tingut una llarga influència fins avui en dia
- Suprimir fronteres entre artesans i artistes
- Suprimir la recerca industrial pel treball en equip
- Arquitectes i dissenyadors, trencaven amb els vells paradigmes del disseny
- Combina la tecnologia + tècniques artesanals amb el disseny - art - arquitectura
- Idea d'integració de totes les arts
- Tornar-li:
 - ◆ A l'art el seu sentit pràctic
 - ◆ A la vida el seu sentit artístic (perdut a causa de la industrialització)

Moda i joiera:

JOIES DECÓ:

- Dissenys inspirats en les avantguardes pictòriques.
 - Del Cubisme i Futurisme → formes geomètriques, superposades i asimètriques.
 - Del fauvisme → Colors vius
- Utilitzen nous materials provinents de països exòtics: *el jade i el corall*.
També noves tècniques, com el *lacet japonès* i la introducció de motius amb animals fantàstics, aus, flors i plomes que decoraven barrets i pentinats.
- Arran de la descoberta de la tomba de Tutankamon, el 1922, s'introdueixen elements de l'Antic Egipte.
- Apareixen convertibles que podien ser alhora penjolls, polseres...

Context:

Anys 20, alliberament dona (fumen, trenquen esquemes) → revolució estètica
Cabells curts → arracades llargues

MODA FEMENINA D'ENTREGUERRES:

Finals 1ª G.M → bojos anys 20 → dona moderna, lliure, amb un estil més juvenil i esportiu.

- Estil garçonne (cabells curts, vestis més amples, cintura baixa, etc.)

Anys 30, crack del 29 → look més femení

Durant la 2ªG.M → dones substitueixen homes a les fàbriques → alta costura s'estanca

Després de la guerra (anys 50) → alta costura → **CHRISTIAN DIOR** (cotilla, cançons i sabates de taló d'agulla).

Coco Chanel → Elegància + comoditat (pret-a-porter)

Elsa Schiaparelli → Uneix moda-art / botons d'insectes / surrealisme plasmat a la moda

FOTOGRAFIA

Influència avantguardista

Man Ray → Rayogrames
→ Funda el dadaisme
→ Fotografia = art

FOTOPERIODISME

El compromís i la denúncia

Dorothea Lange → fotografies humanistes sobre les terribles conseqüències de la Gran Depressió
“Mare migrant”

Robert Capa → Corresponsal de guerra cobrint la Guerra Civil Espanyola i la 2^a G.M
“La mort d'un milicià”

CINEMA D'AVANTGUARDA

SURREALISTA

- ★ Les pel·lícules exploren l'inconscient i el món dels somnis, prescindint de la lògica i la raó
- ★ Es posen en escena guions fruits de l'automatisme psíquic de Dalí
- ★ Un chien andalou → Luis Buñuel i Dalí → Escandalitzen el públic burgès

EXPERIMENTAL

Alberto Cavalcanti → Rien que les heures (vida de París en un dia)

EXPRESSIONISME ALEMANY

Alemanya després 1^a G.M

- ★ Pretenia, com en la pintura, deformat la realitat i transmetre una angoixa existencial pròpia de l'època
- ★ Decorats deformats, perspectives distorcionades, efectes de llum, molt maquillatge
- ★ Ambientació que no reproduïx la realitat
- ★ Psicologia dels personatges

ALS EUA.

Dècada dels 20 → cinema mut al sonor

Primeres indústries a Hollywood.

“Star System” finals anys 20

Amb l'entrada de la II G.M → Caràcter patriòtic de denúncia + Codi Hays = Charles Chaplin.